

แนวทางการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก*

CHILD SEXUAL HARASSMENT LAW ENFORCEMENT POLICY

จักรกฤษณ์ วรवीร์

Jugkrit Vorawee

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand

ศลธร คงหวาน

Sonthon Khongwan

สำนักงานกฎหมาย เอส เค

S.K. Law Office, Thailand

E-mail: Jugkrit@hotmail.com

บทคัดย่อ

ความรุนแรงต่อเด็กถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งกำหนดให้เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะอยู่รอด เติบโต และได้รับการคุ้มครองจากความรุนแรงทุกรูปแบบ เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความสมบูรณ์ทางร่างกายและจิตใจและการคุ้มครองที่เท่าเทียมกัน การล่วงละเมิดทางเพศเด็กถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กระทำต่อเด็กซึ่งส่งผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง เป็นความเสียหายที่เด็กได้รับทั้งในปัจจุบันและอนาคต ถือเป็นปัญหาที่มีความท้าทายในทุกประเทศและทุกสังคม การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็กต้องเป็นการคุ้มครองเพื่อประโยชน์ของเด็กอย่างแท้จริง

บทความทางวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อบกพร่องของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการร้องทุกข์ ปัญหาพยานหลักฐานทางกายภาพ ปัญหามาตรฐานของผู้เชี่ยวชาญ ความไม่เท่าเทียมระหว่างผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศกับผู้ถูกกล่าวหา ส่งผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติงานในกระบวนการดำเนินคดีที่เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ ทำให้เด็กที่ถูกกระทำไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของเด็กอย่างแท้จริง จึงเสนอให้มี

* Received 15 February 2020; Revised 19 March 2020; Accepted 23 April 2020

กระบวนการคุ้มครองทางเพศเมื่อเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ กระบวนการป้องกันทางสังคม กระบวนการช่วยเหลือและการเยียวยา รวมถึงการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานล่วงละเมิดทางเพศให้สอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการกระทำความผิดที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็กสามารถคุ้มครองสิทธิของเด็กผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: เด็ก, ล่วงละเมิดทางเพศ, กฎหมาย

Abstract

Violence against children considers as a violation of human rights as in the Convention on the Rights of the Child. It defines that every child has the right to survive, grow, and be protected from all forms of violence. Every child has the right to respect human dignity, physical and psychological integrity, and equal protection. Child Sexual Harassment is violence committed against children which causes severe physical and mental consequences. It damages committed children in the present and future which considers as a challenging problem in every country and every society. Law enforcement of child sexual harassment must be true protection for child benefit.

This academic article aims to study the condition of problems and flaws of the criminal justice system regarding child sexual harassment. The study has found that problems such as complaints, physical evidence, expert standard, inequality between sexually harassed and sexually accused affect the law enforcement and practice in the prosecution of child sexual harassment cases. So, harassed children are not truly protected for their benefit. It is proposed to have a process such as a medical protection process when a child is being sexually harassed, a social protection process, assistance, and remedy process including the amendment of criminal code for sexual harassment, which conforms to the appropriate forms of offending that changing in today's

society. Thus, the criminal justice system on child sexual harassment can protect the rights of harassed children more effectively.

Keywords: Child, Sexual Harassment, Law

บทนำ

“ไม่ควรมีเด็กคนใดต้องใช้ชีวิตอย่างหวาดกลัว” (ยูนิเซฟ, 2018) ถือเป็นข้อความที่แสดงให้เห็นถึงจุดยืนและเจตนารมณ์ที่สำคัญในการคุ้มครองเด็ก เนื่องจากเด็กเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต เด็กทุกคนจึงควรได้รับการดูแลและพัฒนาศักยภาพสำหรับพัฒนาการในทุกด้านที่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้ เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองจากความรุนแรง การถูกทำร้าย การถูกละเลยทอดทิ้ง และการถูกแสวงประโยชน์ ความรุนแรงสามารถส่งผลกระทบอย่างหนักต่อพวกเด็ก ๆ ได้ตั้งแต่อาการบาดเจ็บทางกายทางจิตใจ พัฒนาการ ความสามารถในการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ของเด็กและอาจส่งผลเสียระยะยาวที่ติดตัวเด็กไปจนเป็นผู้ใหญ่ ในประเทศไทยมีเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ถูกทำร้ายทางกายหรือจิตใจ เป็นต้น

การถูกล่วงละเมิดทางเพศ หมายถึง เป็นการเรียกร้องหรือข่มขู่บังคับความต้องการทางเพศแก่ผู้อื่นทั้งกาย วาจา หรือแม้แต่ท่าทางต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมในหลายระดับตั้งแต่การสัมผัสร่างกาย เสื้อผ้า หรือผม หรือใช้สายตาแตะโหม่ ผิวกาย พุดจาลามก ส่งข้อความหรือโทรศัพท์ แสดงความเห็นเกี่ยวกับบุคลิกในเชิงทางเพศ แสดงท่าทางโอ้อวด จูบ ไปจนถึงการข่มขืน เป็นต้น ส่วนเหยื่อการกระทำอาจเป็นหญิงหรือชายก็ได้ (กุลพล พลวัน, 2561) บุคคลที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศมักประสบปัญหาสุขภาพจิตภายหลังการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อาการที่อาจเกิดขึ้นทันทีเช่น หวาดกลัว ตื่นตระหนก หวาดระแวง สับสน กังวล ละอายใจ ไม่ไว้วางใจ ปฏิเสธสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นต้น ส่วนปัญหาในระยะยาวที่พบได้เช่น โรคซึมเศร้า การพยายามฆ่าตัวตาย (อานนท์ จำลองกุล, 2560) ผลกระทบที่เกิดขึ้นเหล่านี้มีที่มาจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศทั้งสิ้น

สถานการณ์ปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศในเด็กเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทย และอีกหลาย ๆ ประเทศ การทำร้ายและการใช้ความรุนแรงกับเด็กในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้ใหญ่ ซึ่งมีระดับความรุนแรงต่างกัน (จิตติมา ทรงมัจฉา และคณะ, 2555) อย่างไรก็ตามแม้ผลกระทบจากการที่เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศจะมี

ความรุนแรงที่อาจทำให้เกิดความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจเด็กที่ถูกกระทำ แต่กลับพบว่ามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครอง ป้องกัน และช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการนำไปบังคับใช้กับการที่เด็กถูกกระทำดังกล่าว

บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอมุมมองปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็กและข้อเสนอแนะที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยบทความแบ่งออกเป็น 6 ส่วนด้วยกัน โดยส่วนแรกเป็นบทนำที่จะกล่าวถึงความเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ส่วนที่สองกล่าวถึงความหมายของเด็กและการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ส่วนที่สามกล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ส่วนที่สี่นำเสนอปัญหาการบังคับใช้กฎหมายการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ส่วนที่ห้าองค์ความรู้ที่ได้จากบทความวิชาการนี้ และส่วนที่หกนำเสนอบทสรุปรวมถึงข้อเสนอแนะที่เหมาะสมเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายการล่วงละเมิดทางเพศเด็กของประเทศไทย รายละเอียดแต่ละส่วนนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

เนื้อหา

ความหมายของ “เด็ก” และ “การล่วงละเมิดทางเพศเด็ก”

การให้ความหมายคำว่า “เด็ก” มักถูกจำกัดไว้โดยอาศัยอายุเป็นเกณฑ์ในการประเมินว่าเป็นเด็กหรือไม่ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ข้อ 1 เด็กหมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (United Nations Human Rights, 1990) ในระดับอาเซียน คณะกรรมาธิการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children – ACWC) ได้ดำเนินการการขับเคลื่อนปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีและการขจัดความรุนแรงต่อเด็กในอาเซียน (Declaration on Elimination of Violence on Women and Elimination of Violence against Children in ASEAN – DEVAW/VAC) โดยปฏิญญาดังกล่าวมีการให้นิยามความหมายของคำว่าเด็กไว้เช่นเดียวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติคือกำหนดว่าเด็กหมายถึงบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี (United Nations, 2015) ในประเทศไทยพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 ให้นิยามความหมายของ “เด็ก” คือบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์แต่ไม่รวมถึง

ผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก, 2546) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ให้นิยามความหมายของ “เด็ก” คือบุคคลอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ (พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว, 2553) ผู้เขียนเห็นว่า เด็กควรหมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ เพื่อจะได้สอดคล้องกับคำนำหน้าชื่อ “เด็กชาย” หรือ “เด็กหญิง” ตามพระราชกฤษฎีกาคำนำหน้านามเด็ก พ.ศ. 2464 แม้กฎหมายดังกล่าวจะถูกยกเลิกไปแล้ว แต่ก็ยังถือปฏิบัติสืบต่อกันมาว่าผู้ที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ก็ใช้ “เด็กชาย” หรือ “เด็กหญิง” แล้วแต่กรณี จนถึงปัจจุบัน ทั้งยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 มาตรา 279 และมาตรา 283 วรรคสามด้วย

การล่วงละเมิดทางเพศเด็ก หมายถึง การกระทำทางเพศโดยที่เด็กไม่เข้าใจ หรือไม่สามารถยินยอมพร้อมใจ เป็นการกระทำผิดทางเพศต่อเด็กในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้ใหญ่ ซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้งกับเด็กหญิงและเด็กชาย (Leserman Jane , 2005) การล่วงละเมิดทางเพศแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ 1. การล่วงละเมิดทางเพศที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่ได้รับความยินยอมหรือการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากอายุของเด็กผู้เสียหาย 2. การทำร้ายร่างกายที่มุ่งไปทางเพศ แต่ไม่ถึงการข่มขืนกระทำชำเรา 3. การกระทำอนาจาร และ 4. ภาพสื่ออนาจารเด็ก (Cashmore, J., et al., 2017) ซึ่งลักษณะของการล่วงละเมิดทางเพศมีรูปแบบต่าง ๆ ที่พบในปัจจุบัน ได้แก่ การล่วงละเมิดโดยไม่มีการสัมผัส เช่น การเปิดอวัยวะเพศให้เด็กดู การให้เด็กดูภาพหรือวิดีโอโป๊ การสร้างความใคร่ต่อหน้าเด็ก การทำกิจกรรมทางเพศให้เด็กดู เป็นต้น

การล่วงละเมิดทางเพศ มีความแตกต่างกับการกระทำที่เรียกว่า ข่มขืนกระทำชำเรา (Rape) โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (18) ได้ให้ความหมายของ “กระทำชำเรา” ว่าเป็นเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น โดยการกระทำที่เป็นการข่มขืนกระทำชำเราหมายถึง การบังคับกระทำชำเรากับผู้อื่นโดยผู้อื่นไม่สมัครใจ อนึ่ง การใช้สิ่งอื่นใดหรืออวัยวะอื่นใดของผู้กระทำ สอดใส่อวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้เสียหายเพื่อเป็นการสนองความใคร่ของผู้กระทำถือเป็นเหตุเพิ่มโทษของการอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 วรรคสอง อนึ่ง การที่ผู้กระทำใช้นิ้วสอดใส่อวัยวะของผู้เสียหายจากเดิมผู้กระทำเคยมีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา (Rape) แต่เมื่อมีการแก้ไขความหมายของการกระทำชำเราใหม่ตาม

ความหมายข้างต้น ทำให้การใช้สิ่งอื่นใดหรือหรืออวัยวะของผู้กระทำสอดใส่อวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้เสียหายเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำมีความผิดฐานอนาจารโดยการล่วงล้ำ (Sexual Assault by Penetration) ซึ่งเป็นอนาจารที่มีเหตุเพิ่มโทษ (ปกป้อง ศรีสนิท, 2562) จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า การข่มขืนกระทำชำเราเป็นการกระทำรูปแบบหนึ่งของการล่วงละเมิดทางเพศ แต่การกระทำในลักษณะของการล่วงละเมิดทางเพศบางอย่าง เช่น การใช้วาจาทำทาง หรือข้อความที่สื่อไปในทางคุกคามทางเพศไม่เป็นการข่มขืนกระทำชำเรา ดังนั้นการล่วงละเมิดทางเพศหรือการคุกคามทางเพศจึงมีรูปแบบการกระทำมากกว่าการข่มขืนกระทำชำเรา

สาเหตุที่เกิดการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก ก่อนข้างซับซ้อนและแตกต่างกันในแต่ละคนหรือแต่ละบริบทของสังคม ซึ่งโดยรวมก็เป็นผลจากปัญหาทางด้านอารมณ์ และจิตใจของผู้กระทำ เช่น ผู้ติดสารเสพติด สุรา ยาบ้า ฯลฯ เป็นต้น โดยเป็นผลมาจากการเสพยาจนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จากการศึกษาของศูนย์วิจัยสุขภาพกรุงเทพ (นพ. วรวุฒิ เจริญศิริ, ม.ป.ป.) พบว่า ผู้กระทำมักจะเป็นผู้ที่เคยถูกล่วงเกินทางเพศหรือถูกทารุณกรรมในวัยเด็กมาก่อน การล่วงเกินทางเพศต่อเด็กอาจเกิดขึ้นได้ในทั้งบ้าน โรงเรียน วัด สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ห้องน้ำสาธารณะ โรงภาพยนตร์ ผู้ล่วงเกินทางเพศต่อเด็กมีแนวโน้มที่จะทำอีกจนเป็นนิสัยกรณีที่เป็นคนคุ้นเคย มักจะล่วงเกินทางเพศกับเด็กคนเดิมซ้ำแล้วซ้ำอีก ผู้กระทำมักจะเป็นผู้ที่มีปัญหาทางอารมณ์จากความกดดัน (เมื่อดำเนินคดีแล้วก็ควรมีมาตรการเพื่อความปลอดภัย) หรือความเครียดที่มากผิดปกติ เช่น ชีวิตสมรสมีปัญหาไม่สามารถจะสร้างความสัมพันธ์กันวัยใกล้เคียง จนกลายเป็นความผิดปกติทางเพศอย่างรุนแรง หรือเป็นผู้ที่มีปัญหาทางจิตใจโดยตรง เช่น ชอบมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็ก (Paedophile) เป็นต้น กรณีที่ผู้ล่วงละเมิดทางเพศเป็นคนแปลกหน้า มักจะกระทำกับเด็กแต่ละคนเพียงครั้งเดียวแล้วเปลี่ยนตัวผู้กระทำมักเป็นผู้ที่มีความต้องการทางเพศสูงผิดปกติอย่างรุนแรงและเกรงว่าคนวัยเดียวกันจะปฏิเสธ จึงหันมาล่วงเกินทางเพศต่อเด็กด้วยเห็นว่าย่อมอ่อนแอกว่า

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก

ปัจจุบันประเทศไทยพบการกระทำผิดฐานล่วงเกินทางเพศเด็กได้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย และมีรูปแบบที่แตกต่างกันทั้งที่มีความรุนแรงกระทำต่อเนื้อตัวร่างกาย และที่ไม่รุนแรงไม่ได้กระทำต่อเนื้อตัวร่างกาย แต่สร้างความเดือดร้อนรำคาญ และเป็นการละเมิดสิทธิบุคคล ดังที่องค์การแอ็คชั่นเอดประเทศไทย ร่วมกับแผนงานสุขภาพผู้หญิงและความเป็นธรรมทางเพศ มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล และเครือข่ายสลัมสี่ภาค ได้ทำการศึกษาพบว่าพฤติกรรม

ล่วงละเมิดได้แก่ 1) ตั้งแต่ลวนลามด้วยสายตา 2) ถูกเนื้อต้องตัวลุบคลำ 3) ผีวปากแซว 4) พุดแซว พุดทะโลม พุดเกี้ยวพาราสี พุดลามกเรื่องเพศ หรือคำทอเป็นถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องเพศ (กุลพล พลวัน, 2561) การกระทำความผิดกล่าวแม้ว่าจะไม่ส่งผลเสียหายทางร่างกายที่รุนแรงแต่ทางจิตใจนั้นย่อมได้รับความเสียหายมาก เนื่องจากเด็กมีสภาพจิตใจที่อ่อนแอกว่าวัยอื่น ๆ

“เด็ก” ถือเป็นประธานในคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดการล่วงละเมิดทางเพศ มาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็กปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 ความผิดฐาน “กระทำความผิด” มาตรา 279 ความผิดฐาน “อนาจารเด็ก” มาตรา 283 ความผิดฐาน “เป็นธุระจัดหาเด็กเพื่อการอนาจาร” โดยฐานความผิดดังกล่าวข้างต้นถือเป็นการกระทำที่มีลักษณะของการการล่วงละเมิดทางเพศแบบดั้งเดิม ซึ่งไม่ครอบคลุมการกระทำบางประการที่อาจส่งผลกระทบต่อเด็ก โดยเฉพาะการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก เป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของเด็ก ประกอบกับความผิดเกี่ยวกับการค้าหรือทำให้แพร่หลาย ซึ่งวัตถุหรือสิ่งลามกไม่ได้แยกประเภทระหว่างสื่อลามกอนาจารผู้ใหญ่กับสื่อลามกอนาจารเด็กไว้ทั้งที่ลักษณะความผิดมีความร้ายแรงแตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองและป้องกันจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศมากขึ้น จึงได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาโดยเพิ่มบทบัญญัติมาตรา 287/1 ความผิดเกี่ยวกับ “ครอบครองหรือส่งต่อสื่อลามกอนาจารเด็ก” มาตรา 287/2 ความผิดเกี่ยวกับ “สื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อการค้า แจกจ่าย เผยแพร่” (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24), 2558)

จากมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็กที่กล่าวมานี้ กฎหมายมุ่งคุ้มครองการกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศเด็กในลักษณะล่วงละเมิดทางกายภาพเป็นสำคัญ ส่วนรูปแบบการล่วงละเมิดทางเพศที่กระทำในรูปแบบอื่นที่มีใช้การกระทำทางกายภาพ เช่น ลวนลามด้วยสายตา ผีวปากแซว พุดแซว พุดทะโลม พุดเกี้ยวพาราสี พุดลามกเรื่องเพศ คำทอเป็นถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องเพศ การส่งรูปภาพอนาจาร ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองเด็ก ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กอย่างรุนแรงในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้การสื่อสารเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย การกระทำความผิดในรูปแบบการลวนลามทางเพศบนโลกออนไลน์ (Cyber Sexual Harassment) จึงเพิ่มมากขึ้น

วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก

การล่วงละเมิดทางเพศเด็กเป็นปัญหาก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ที่กระทบต่อเด็กทั้งในปัจจุบันและในอนาคต การบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพย่อมเป็นการป้องกัน ช่วยเหลือ และคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า การดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดยังคงมีอุปสรรคบางประการเนื่องจากปัญหาดังนี้

1. ผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์ ประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหาในการดำเนินคดีกับผู้กระทำ ความผิดอาญา โดยกำหนดให้พนักงานอัยการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้อง คดี แต่ก็เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถฟ้องคดีด้วยตนเองได้ หากผู้นั้นเป็น “ผู้เสียหาย” ซึ่งได้ ดำเนินการร้องทุกข์ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายได้มาพบพนักงาน สอบสวนกล่าวหาว่า มีผู้กระทำความผิดในทางอาญาเกิดขึ้น ไม่ว่าจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด หรือไม่ ซึ่งการกระทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายและผู้เสียหายมีเจตนาที่จะให้ ผู้กระทำความผิดนั้นได้รับโทษตามกฎหมาย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (7)) ผู้ร้องทุกข์ต้องเป็นผู้เสียหายและยังรวมถึงบุคคลที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายด้วย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 4 มาตรา 5 และมาตรา 6) การร้องทุกข์มี ความสำคัญมากในการวินิจฉัยดำเนินคดีความผิดอันยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัว เพราะจะมีผลต่ออำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนและอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ สำหรับคดีล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ผู้เสียหายคือเด็กซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศและรวมถึงผู้มี อำนาจจัดการแทนเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการเริ่มต้นทางคดีล่วงละเมิดทางเพศเด็ก จากการศึกษาของ (Fallon Barbara, et al., 2010) และ (Runyan, Desmond K., 1998) พบว่าผู้เคยถูกล่วง ละเมิดตลอดช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น และจำนวนคดีล่วงละเมิดทางเพศใหม่ที่มีการร้องขอให้ ดำเนินคดีน้อย เนื่องด้วยกรอบเวลาอันจำกัด และจากการศึกษาของ (Stoltenborgh Marije, et al., 2011) พบว่าการล่วงละเมิดทางเพศ และทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กในความเป็นจริงสูง กว่าที่หน่วยงานราชการขึ้นทะเบียนไว้ถึง 30 เท่า ผู้ถูกล่วงละเมิดไม่ได้เข้าสู่กระบวนการตรวจ ร่างกายเพื่อได้พยานหลักฐานในการดำเนินคดี การพิจารณาคดีล่วงละเมิดทางเพศเด็กขึ้นอยู่กับ การเปิดเผยการถูกระงับของเด็กรเป็นหลัก กล่าวคือโดยปกติการทารุณกรรมเด็กมักได้รับการ วินิจฉัยโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพซึ่งพิจารณาว่าได้รับบาดเจ็บของเด็กเกิดจากการถูก ล่วงละเมิดแล้วใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี (Dias, M. S. et al., 2015)

2. หลักฐานทางกายภาพเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก พยานหลักฐานคือสิ่ง ที่แสดงให้เห็นชัดเจนหรือยืนยันความจริงของข้อเท็จจริงหรือประเด็นที่เป็นข้อพิพาทกัน

ระหว่างคู่กรณี โดยพยานหลักฐานแต่ละประเภทจะแสดงบทบาทของพยานหลักฐานเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงบางอย่างที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ การพิจารณาพิพากษาคดีกระทำโดยผู้พิพากษาศาลยุติธรรม ซึ่งพิจารณาจากพยานหลักฐานที่ฝ่ายโจทก์นำเข้ามาในคดีเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิด ช่มชืดกระทำชำเรา โดยตั้งประเด็นดังนี้ 1) มีการกระทำชำเราเกิดขึ้นหรือไม่ 2) จำเลยเป็นผู้กระทำชำเราหรือไม่ และ 3) การกระทำชำเราไม่ได้เกิดจากความยินยอม ส่วนจำเลยก็จะแสดงหลักฐานว่าตนไม่ใช่ผู้กระทำความผิด หรือไม่ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ซึ่งพยานหลักฐานในการพิสูจน์ก็จะประกอบไปด้วย พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ผู้เชี่ยวชาญ พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ จากนั้นศาลยุติธรรมทำการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของทั้งสองฝ่าย แล้วจึงพิพากษาคดี

การล่วงละเมิดทางเพศเด็กเป็นที่กล่าวถึงอย่างกว้างขวางจากพนักงานอัยการ และผู้แสดงความเห็นทางกฎหมายว่าเป็นหนึ่งในอาชญากรรมที่ยากที่สุดในการสืบสวนและดำเนินคดี เนื่องจากมีหลักฐานทางกายภาพหรือหลักฐานยืนยันการกระทำมีเพียงเล็กน้อย จึงมีอุปสรรคทางกฎหมายและการหาหลักฐานที่ย่งยาก (Walsh, W. et al., 2010) จากการศึกษาของ (Harper, J. A. et al., 2003) พบว่าในการล่วงละเมิดทางเพศเด็กหญิง มีการสัมผัสกับอวัยวะเพศมีถึงร้อยละ 63 ดังนั้น จะพบความผิดปกติที่อวัยวะเพศ จึงควรให้ความสำคัญกับการบันทึกคำบอกเล่าของเด็กเกี่ยวกับการถูกทำร้ายร่างกาย และเนื่องจากการเก็บหลักฐานทางนิติเวชควรเก็บเมื่อมีการล่วงละเมิดทางเพศเกิดขึ้นภายใน 72 ชั่วโมง หรือหากมีเลือดออกหรือได้รับบาดเจ็บควรเก็บในทันที หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64) พบในเสื้อผ้าและผ้าลินิน แต่มีเพียงร้อยละ 35 เท่านั้นที่ได้รับเสื้อผ้าของเด็กเพื่อการวิเคราะห์ (Christian, C.W. et al., 2000) และโดยปกติบุคคลที่รู้โดยตรงเกี่ยวกับการละเมิดนี้คือเหยื่อและผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดมักไม่เปิดเผยลักษณะการทำร้ายร่างกาย เพราะการล่วงละเมิดทางเพศไม่เพียงแต่เป็นอาชญากรรมเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบร้ายแรงอื่น ๆ ต่อผู้กระทำความผิด เช่น การสูญเสียการดูแลเด็กเมื่อเป็นกรณีล่วงละเมิดทางเพศในครอบครัว สูญเสียความสัมพันธ์ในครอบครัว การตกงาน และการกีดกันทางสังคม ดังนั้น การพิจารณาความเป็นไปได้ของการล่วงละเมิดทางเพศขึ้นอยู่กับคำพูดของเด็ก ซึ่งอาจล่าช้า หรือเด็กอาจไม่พูดในบางประเด็นก็ทำให้ขาดรายละเอียด เมื่อเทียบกับคำพูดที่ชัดเจนกว่าของผู้ถูกกล่าวหา (Faller, K.C., 2020) ก็จะกระทบกระเทือนถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

ผลกระทบที่ตามมาจากที่คดีล่วงละเมิดทางเพศเด็กขาดหลักฐานทางกายภาพ ส่งผลกระทบไปถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิด ในการพิจารณาลงโทษ

ต้องนำผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อจะพิจารณาว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือไม่ และผู้ที่ต้องหาว่ากระทำความผิดเป็นผู้ที่กระทำความผิดจริงหรือไม่ ซึ่งต้องพิสูจน์จนศาลจนเชื่อโดยไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจึงจะพิพากษาลงโทษ

3. มาตรฐานของผู้เชี่ยวชาญในการเบิกความต่อศาล ข้อเท็จจริงบางอย่างไม่อาจให้บุคคลธรรมดาเป็นพยานได้ เพราะต้องอาศัยเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ในการพิสูจน์ ถึงจะทราบความจริงได้ จึงต้องให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาเป็นพิเศษในเรื่องนั้นตรวจสอบและออกความเห็นเพื่อศาลจะได้พิจารณาชี้ขาดพิพาทคู่ความได้ (อีสุทธี พันธุ์ฤทธิ์, 2549) บุคคลที่ให้ความเห็นดังกล่าวข้างต้นเรียกว่า พยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Evidence) ซึ่งเป็นพยานที่สามารถเบิกความเห็นต่อศาลหรือเรียกว่า “พยานความเห็น” ซึ่งเป็นกระบวนการให้เหตุผลของผู้เชี่ยวชาญโดยอนุมานจากการพิจารณาข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่งแล้วออกมาเป็นอะไรหรือเป็นอย่างไร โดยเหตุที่ต้องมีพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเนื่องจากการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงบางกรณีศาลไม่อาจออกความเห็นได้เพราะต้องใช้ความรู้บางอย่างซึ่งศาลไม่มีความรู้พอที่จะออกความเห็นได้ โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องใช้ความรู้พิเศษในเรื่องนั้นที่บุคคลธรรมดาไม่รู้ ซึ่งรวมถึงศาลก็ไม่ได้ด้วย จึงต้องอาศัยความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยศาลให้มีเหตุผลที่จะวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงได้ ศาลจึงได้รับประโยชน์จากพยานผู้เชี่ยวชาญในด้านนี้ (ไพโรจน์ วายุภาพ, 2559) พยานผู้เชี่ยวชาญถือเป็นผู้ให้ความเห็นต่อศาลในประเด็นเกี่ยวกับความรู้ความชำนาญของตัวเอง (ณัฐ ตันศรีสวัสดิ์ และชินวัต สุวรรณทิพย์, 2549)

เมื่อมีการพิจารณาคดีในศาล ให้ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ให้การเป็นพยานในกรณีที่สงสัยว่ามีการล่วงละเมิดเด็กหรือไม่ ซึ่งได้มีการสร้างหลักเกณฑ์ที่ว่า “ความเชื่อมั่นทางการแพทย์ที่สมเหตุสมผล” (Reasonable Medical Certainty (RMC)) จากการศึกษาของ (Dias, M. S. et al., 2015) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ที่ใช้ในกรณีล่วงละเมิดเด็ก “ไม่มีมาตรฐาน” แม้ว่าจะให้คำจำกัดความที่ว่า “ความเชื่อมั่นทางการแพทย์ที่สมเหตุสมผล” ที่มีความน่าจะเป็นสูง แต่ก็เกิดความแปรปรวนในวิธีที่ผู้เชี่ยวชาญตีความ รวมถึงกรอบความน่าจะเป็น ลำดับ หรือกฎหมายในการตัดสินใจ และการตีความยังอาจได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ภายนอก เช่น ประเภทของการพิจารณาคดี หรือข้อกล่าวหาทำให้เกิดความไม่แน่นอนและอาจเกิดความอยุติธรรม แนะนำให้ศาลตรวจสอบคำจำกัดความของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสมากขึ้นสำหรับทั้งผู้พิพากษาและคณะลูกขุน และเพื่อให้คำตัดสินที่ยุติธรรมและสมเหตุสมผลมากขึ้นเกี่ยวกับความผิดของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าล่วงละเมิดเด็ก และยังแนะนำ

ให้นักวิชาการด้านกฎหมายตรวจสอบคำว่าความเชื่อมั่นทางการแพทย์ที่สมเหตุสมผล อีกครั้ง โดยพิจารณาจากข้อค้นพบเหล่านี้ และจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับคำจำกัดความ และการใช้ คำศัพท์สำหรับบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นพยานในศาล และต้องมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวิธีที่ผู้พิพากษา ทนายความ คณะลูกขุน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก อื่นๆ เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน

4. ความไม่เท่าเทียมระหว่างผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศกับผู้ถูกกล่าวหา กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาในคดีเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศต้องเป็นกระบวนการเพื่อคุ้มครองเด็กอย่าง แท้จริงโดยไม่ให้มีผลกระทบต่อสิทธิของเด็กซึ่งเป็นประธานในคดีในการที่จะต่อสู้คดีได้อย่าง เต็มที่ กระบวนการยุติธรรมต้องคำนึงสถานภาพของเด็กที่เป็นผู้เสียหายซึ่งควรได้รับการดูแล ปกป้อง และคุ้มครองทางกฎหมายเป็นพิเศษแตกต่างจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของ ผู้ใหญ่

ปัญหาประการหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมในคดีที่เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศคือ ความแตกต่างทางอำนาจระหว่างผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ (เหยื่อ) กับผู้ถูกกล่าวหา เหยื่อมักเป็น ผู้ไม่มีอำนาจ ไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือได้ อันที่จริงแทบทุกกรณีที่มีการเปิดเผยการล่วง ละเมิดทางเพศเด็กทำให้เกิดการโต้แย้งว่าเด็กกำลังเพ้อฝัน ป่วยทางจิต ตีความเหตุการณ์ที่ไร้ เติงสา หรือเด็กโกหก (Faller, K.C., 2003) ทำให้ไม่ได้นำมาสู่การสอบสวน หรืออาจถูกยุติคดี ไป (Faller, K.C., 2020) อีกปัจจัยที่ขัดขวางการเปิดเผยข้อมูลการถูกระทำอย่างมากคือ เด็ก มีความกลัวว่าคำพูดของตนไม่มีใครเชื่อ หรือจะถูกตำหนิ (Schaeffer, P. et al., 2011) และ เรื่องความใกล้ชิดของความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อและผู้ถูกกล่าวหา หากความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ผู้ถูกกล่าวหาอาจใช้คำเตือน เช่น การสูญเสียความรักของผู้ถูกกล่าวหา หรือการสูญเสีย ครอบครัว เป็นต้น หากความสัมพันธ์ห่างไกลกันมากขึ้น เช่น เมื่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นเพื่อนบ้าน เป็นผู้ใหญ่อาจเข้าถึงความตายหรือทำร้ายร่างกายเหยื่อ หรือทำร้ายสัตว์เลี้ยงของเหยื่อ อายุของ เหยื่อก็อาจมีบทบาทในการที่ผู้ถูกกล่าวหาจัดการกับเหยื่อ เด็กที่อายุน้อยกว่ามักเสี่ยงต่อ คำยืนยันตัวผู้ถูกกล่าวหา (Faller, K.C., 2003) ทำให้มีเด็กเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะได้รับการ ดำเนินคดีการล่วงละเมิดทางเพศ (London, K. et al., 2008) ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ เด็กจึงยังไม่ได้รับการแก้ไขและอาจมีเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

ปัญหาประการต่อมาคือข้อจำกัดในเรื่องความไม่เท่าเทียมของเด็ก เนื่องจากสภาพ ความเป็นอยู่ของเด็กที่แตกต่างกัน เด็กที่สภาพครอบครัวลำบากเมื่อเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศก็ มักจะละเลยไม่ได้มาร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดี ไม่ได้ตรวจร่างกาย ก็ไม่ได้เป็นคดี (Giardino, A.P.

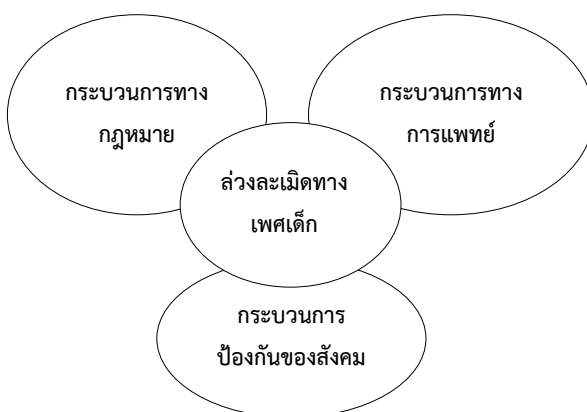
et al., 2019) ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้เข้าสู่วินิจฉัยคดี ทำให้เด็กอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย เด็กสกปรก หิวโหย หรือเหยื่อที่เป็นเด็กเล็กที่ขาดความรู้เรื่องเพศ หรือความรู้เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ เป็นเด็กที่ไร้เดียงสาทางเพศอาจประสบกับการล่วงละเมิดทางเพศ แต่ไม่เข้าใจความหมายของการล่วงละเมิดทางเพศ เช่นนี้บิดามารดาและผู้เชี่ยวชาญควรคาดคะเนความล่าช้าในการสอบถามเหตุการณ์ จำเป็นต้องเข้าใจการเปิดเผยข้อมูลเพียงแต่เล็กน้อยซึ่งประโยชน์ต่อการดำเนินคดี (Conte, J. R., 2002) สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นความยากลำบากที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

5. การคุกคามทางเพศในบางกรณียังไม่มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดอย่างชัดเจน

การคุกคามทางเพศเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศโดยไม่มีการสัมพันธ์กันได้ สำหรับคุกคามทางเพศลักษณะนี้ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติความผิดไว้โดยตรง ทำให้เมื่อเกิดเหตุการณ์ก็ต้องปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่ เช่น กรณีแอบติดตั้งกล้องบันทึกภาพไว้ที่ใต้โต๊ะทำงานของหญิงสาวผู้เสียหาย บันทึกภาพสรีระ ร่างกายของผู้เสียหายตั้งแต่ล้นปิ้งจนถึงอวัยวะช่วงขานอง เห็นกระโปรงที่สวมใส่ ขาท่อนล่างและขาท่อนบน โดยที่กล้องมีแสงไฟสำหรับเพิ่มความสว่างเพื่อให้มองเห็นภาพบริเวณใต้กระโปรงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น คดีนี้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยสื่อให้เห็นถึงความใคร่และกามารมณ์โดยผู้เสียหายมิได้รู้เห็นหรือยินยอม เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมทางเพศต่อผู้เสียหาย ทำให้ผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ แม้จำเลยจะมีได้สัมพันธ์เนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหายโดยตรงการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำผิดฐานอนาจารผู้เสียหาย และเป็นการรังแกหรือข่มเหงผู้อื่น ทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญในที่สาธารณะสถาน มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12983/2558) ซึ่งบทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช่บทบัญญัติไว้สำหรับความผิดทางเพศโดยตรง ทั้งยังเป็นความผิดลหุโทษซึ่งมีโทษเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

องค์ความรู้จากศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในคดีที่เด็กเป็นผู้เสียหายในคดีล่วงละเมิดทางเพศหรือการคุกคามทางเพศ นำมาซึ่งองค์ความรู้อันเป็นผลจากการศึกษา โดยมีรายละเอียดสามารถนำเสนอเป็นแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก

สรุป

เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ในแง่ของกระบวนการกฎหมายเด็กก็มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากกระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายควรได้รับการปกป้องคุ้มครองเป็นกรณีพิเศษ

การล่วงละเมิดทางเพศเด็กถือเป็นอาชญากรรมที่กระทบต่อหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิเด็กหลายประการ และยังคงเป็นปัญหาที่ส่งผลเสียหายต่อเด็ก ผู้ถูกกระทำรวมถึงความปลอดภัยทางสังคม ทั้งนี้เด็กควรได้รับการป้องกันไม่ให้ถูกกระทำในขณะเดียวกันหากมีการล่วงละเมิดทางเพศเด็กเกิดขึ้นสมควรมีกระบวนการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการทางกฎหมาย กระบวนการทางการแพทย์ รวมถึงความร่วมมือจากสังคมในการคุ้มครองเด็กเหล่านั้น ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบทั้งในประเทศและในระดับสากล และยังคงเป็นสิ่งท้าทายหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

มีข้อเสนอแนะว่า การบังคับใช้กฎหมายยังเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในคดีการล่วงละเมิดทางเพศเด็กยังไม่มี ความเหมาะสมกับสังคม

ในปัจจุบัน ปัญหาเหล่านี้หากยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมย่อมส่งผลเสียหายต่อเด็กได้ จึงมีข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้

1. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการคุ้มครองเด็กเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ ต้องรีบพบแพทย์เพื่อตรวจร่างกายและพบจิตแพทย์เพื่อประเมินผลกระทบต่อจิตใจ ทั้งนี้ควรเป็นบริการจากรัฐไม่ต้องเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากครอบครัวผู้ตกเป็นเหยื่อ หรืออาจมีการร้องทุกข์ก่อนตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักฐานทางกายภาพที่จะสูญหายไปด้วยการตรวจร่างกาย

2. มาตรการทางกฎหมาย ควรแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องความผิดฐาน “ล่วงละเมิดทางเพศ” เนื่องจากการล่วงละเมิดทางเพศที่ไม่ได้กระทำต่อเนื้อตัวผู้ถูกกระทำ หากไปปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ซึ่งไม่ได้บัญญัติไว้สำหรับความผิดทางเพศโดยตรง อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นความผิดลหุโทษซึ่งมีโทษเพียงเล็กน้อย ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงควรแก้ไขปรับปรุงเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมการกระทำความผิดและการลงโทษที่เหมาะสม

3. กระบวนการป้องกันทางสังคม สังคมควรตระหนักและร่วมกันบริหารจัดการบริเวณสี่ลามกอนาจารที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ที่อาจเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ตลอดจนช่วยสอดส่องดูแล ป้องกันการกระทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก

4. กระบวนการช่วยเหลือ การป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก และการเยียวยาเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยเฉพาะการเยียวยาสภาพจิตใจเด็ก โดยควรร่วมกับสาธารณสุข เนื่องจากเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดชุมชน นอกจากนี้ควรร่วมกับสถานศึกษาในชุมชนทั้งระดับปฐมศึกษา มัธยมศึกษา ตลอดจนสถาบันอุดมศึกษา เพื่อช่วยการเยียวยาทางจิตใจ

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป ควรศึกษาการล่วงละเมิดทางเพศเด็กที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นอย่างมากสำหรับผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ลักษณะนี้ ควบคู่ไปกับการพัฒนาแนวคิดด้านการบริหารและการจัดการ (กระบวนการทัศนคติการตอบสนองทางกฎหมาย) การสร้างมาตรฐาน ความเชื่อมั่นในการดำเนินคดีให้กับเหยื่อที่มีประสิทธิภาพและการเยียวยาครอบครัวเหยื่อ

เอกสารอ้างอิง

- กุลพล พลวัน. (3 ธันวาคม 2561). “การล่วงเกินทางเพศ” ความผิดใหม่ในกฎหมายและสังคมไทย. เข้าถึงได้จาก Matichon Online :
https://www.matichon.co.th/columnists/news_1254173
- จิตติมา ทรงมัจฉา และคณะ. (2555). การประเมนการถูกล่วงละเมิดทางเพศในเด็กและวัยรุ่น: วิธีการประเมนตามหลักฐานเชิงประจักษ์. วารสารสภาการพยาบาล, 27(3), 116-126.
- ณัฐ ตันศรีสวัสดิ์ และชินวัต สุวรรณทิพย์. (2549). การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์. จุฬาลงกรณ์เวชสาร, 50(11), 765-767.
- ธีสุทธธี พันธุ์ฤทธิ์. (2549). กฎหมายลักษณะพยาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- นพ. วรวิทย์ เจริญศิริ. (ม.ป.ป.). เด็กถูกล่วงเกินทางเพศ. เข้าถึงได้จาก ศูนย์ข้อมูลสุขภาพกรุงเทพ: <https://www.bangkokhealth.com/articles>
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2562). การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเรื่องเพศ: ความหมายใหม่และโทษใหม่ของการข่มขืนกระทำชำเรา. เข้าถึงได้จาก <https://www.the101.world/rape-in-thai-law/>
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24). (2558). ใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 86 ก (หน้า 84-86). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก. (2546). ใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 95 ก (หน้า 1-29). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว. (2553). ใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 72 ก (หน้า 12-73). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ไพโรจน์ วายุภาพ. (2559). ข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร พับลิชชิง.
- ยูนิเซฟ. (23 กรกฎาคม 2018). การคุ้มครองเด็ก. เข้าถึงได้จาก Unicef Thailand: <https://www.unicef.org/thailand/th/ภารกิจของยูนิเซฟ/การคุ้มครองเด็ก>
- อานนท์ จำลองกุล. (2560). การดูแลผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ : ร่างกาย จิตใจ และการเยียวยาทางกฎหมาย. จุฬาลงกรณ์เวชสาร, 61(5), 603 - 618.

- Cashmore, J., et al. (2017). The characteristics of reports to the police of child sexual abuse and the likelihood of cases proceeding to prosecution after delays in reporting. *Child Abuse and Neglect*, 74, 49-61.
- Christian, C.W. et al. (2000). Forensic evidence findings in prepubertal victims of sexual assault. *Pediatrics*, 106(1), 100-104.
- Conte, J. R. (2002). *Critical Issues in Child Sexual Abuse: Historical, Legal, and Psychological Perspectives*. USA: SAGE Publications.
- Dias, M. S. et al. (2015). Defining 'reasonable medical certainty' in court: What does it mean to medical experts in child abuse cases? *Child abuse & neglect*, 50, 218–227.
- Faller, K.C. (2003). *Understanding and Assessing Child Sexual Maltreatment*. USA: SAGA Publications.
- Faller, K.C. (2020). The child sexual abuse disclosure controversy: New perspectives on an abiding problem. *Child Abuse & Neglect*, 99, 1-7.
- Fallon Barbara, et al. (2010). Methodological challenges in measuring child maltreatment. *Child Abuse & Neglect*, 34(1), 70-79.
- Giardino, A.P. et al. (2019). *A practical guide to the evaluation of child physical abuse and neglect 3rd ed.* Heidelberg Germany: Springer.
- Harper, J. A. et al. (2003). Examination findings in legally confirmed child sexual abuse: It's normal to be normal. *Pediatrics*, 94(3), 310–317.
- Leserman Jane . (2005). Sexual abuse history: Prevalence, health effects, mediators, and psychological treatment. *Psychosom Med*, 67(6), 906-915.
- London, K. et al. (2008). Review of the contemporary literature on how children report sexual abuse to others: Findings, methodological issues, and implications for forensic interviewers. *Memory*, 16(1), 29-47.
- Runyan, Desmond K. (1998). Prevalence, Risk, Sensitivity, and Specificity: A Commentary on the Epidemiology of Child Sexual Abuse and the

- Development of a Research Agenda. *Child Abuse & Neglect*, 22(6), 493-498.
- Schaeffer, P. et al. (2011). Children's disclosures of sexual abuse: Learning from direct inquiry. *Child Abuse & Neglect*, 35(5), 343–352.
- Stoltenborgh Marije, et al. (2011). The Prevalence of Child Maltreatment across the Globe: Review of a Series of Meta-Analyses. *Child Abuse & Review*, 24(1), 37-50.
- United Nations. (2015). ASEAN Regional Plan of Action on Elimination of Violence against Children (ASEAN RPA on EVAC). Retrieved from https://violenceagainstchildren.un.org/sites/violenceagainstchildren.un.org/files/document_files/asean_regional_plan_of_action_on_elimination_of_violence_against_children_adopted.pdf
- United Nations Human Rights. (1990). Convention on the Rights of the Child. Retrieved from Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR): <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>
- Walsh, W. et al. (2010). Prosecuting child sexual abuse: The importance of evidence type. *Crime & Delinquency*, 56(3), 436–454.

